

Drobnosti.

Ali so ribe mutaste? Vsakdo poreče: to je že stara reč! Gotovo! A novo je, da ribe niso mutaste, vsaj vse ne. Sploh bi jim nemosti nikoli ne bili pripisovali, če bi bili bolj pazljivo brali stare pisatelje (Aelian, Appian). Dandanes poznamo celo vrsto rib, ki se razločno oglašajo.

Ježarica grči, bobnarica bobna in sicer tako glasno ropoče, da jo slišiš, če tudi je 6 m globoko v vodi. Tudi pojejo ribe, sicer ne tako milo kakor naše pevke, vendar toli razločno, da so vredne te pohvale. Traeger je slišal l. 1860. različne glasove iz morja na zahodnem obrežju otoka Borneo, južno od Kitaja. Onffroy de Thoron pripoveduje to-le: „Preiskovaje Taylorski zaliv na severu pokrajine Esmeraldas (v državi Ekvador, Juž. Am.) veslam nekoč ob bregu. Nakrat začujem nenavadne dolgotrajne glasove. Mislil sem, da so čmrlji, a ker nobenega ne opazim, vprašam veslarja, kaj to pomeni. Ribe so, odgovori mi mož, imenujemo jih Sirene. Ni dolgo trajalo, ko začujem več glasov; slišati je bilo kakor tih blaglasen zbor, jednak oddaljenim glasovom orgel. Ustavil sem in poslušal.“

Isti naravoslovec je to večkrat slišal in opazil, da so dotične ribe 25 cm dolge in bele z modrimi lisami na hrbtu. Petje se prične ob solnčnem zahodu in traja celo noč.

Kaj, če one bajne Sirene starih Grkov tudi niso bile samo ribe in ne čarobne deklice?!

Vladimir.

Električna železnica. Marsikdo je pač že premišljeval, zakaj so pri nas električne železnice še tako malo razširjene. Vse govori le o elektriki, in vendar stvar napreduje primeroma počasi.

Vzrok temu je pač ta, da elektrike še ne znamo dobro porabiti. Stvar stane mnogo in dasi imamo že izborna delane stroje za elektriko, vendar gledajo praktični tehniko na to, da jim elektrika kot gonilna sila ni dražja nego par, in da se ž njo več doseže, kakor s parnimi stroji.

Da spoznamo razloček med parnim in električnim strojem (govorimo namreč le o železnici), zapomnimo si to-le:

Če zakuri kurilec zjutraj ob 8. uri parni stroj v Trbižu, namenjen v Ljubljano, segreti mu je treba vodo do neko stopinje. To traja navadno pol ure, tudi jedno uro, in stroj je pripravljen na odhod. A sedaj! Naj vlak vozi hitro ali počasi, naj stoji na postajah pol ure ali pa pet minut, kurilcu je treba vedno skrbeti za potrebno moč para, sicer ne more stroja rabiti. Ves tisti čas torej, ko stoji na postajah, gre mu par v izgubo, in ta izguba posebno pri večjih daljavah ni majhna.

Parni stroj je torej podoben mlinu na vodo. Ali tečejo kolesa ali ne, voda uhaja po strugi dalje, ne gledé na to, ali jo rabiš ali ne.

Preračunili so, da je treba pri parnem stroju za vsako konjsko silo okrog 3 kg premoga. Če pa porabimo 3 kg premoga za parni stroj, ki nam goni, oziroma dela elektriko (s pomočjo dinamičnega stroja), tedaj ima elektrika, ki smo jo dobili, moči za 1 in $\frac{2}{3}$ konjskih sil, torej $\frac{2}{3}$ konjskih sil pridobimo z elektriko več, dasitudi smo pri parnem stroju porabili jednako množino premoga, kakor pri stroju za elektriko. Za jedno konjsko silo porabi namreč elektrika le 1.83 kg premoga, parni stroj pa, kakor je zgoraj povedano, 3 kg.

Pri tem pa je tudi pomisliti, da elektrika ne gre nič v izgubo, ker se porablja le med tem časom, ko vlak teče, in da je moči z elektriko doseči najmanj še jedenkrat večjo hitrost nego s parom.

Zanimiv nemški prevod slovenske pesmi. — Cenjenim čitateljem „Dom in Svet“ - a podajemo ta-le nemški prevod Gregorčičeve pesmi „Odlikovanje“:

Die Auszeichnung.

Der Kampf ist aus, der Sturm beendet,
Dem Herrn sei Dank, der Sieg uns blieb!
Doch mancher Held den Geist entsendet,
Getroffen schwer von Feindes Hieb.

Wie Löwen stritten sie erbittert,
Der hier noch lebt, der dorten tot;
Gefestigt ist der Thron, nicht zittert
Das Land, befreit aus Angst und Not.

Und schon versammelt auf dem Felde
Der Herr die tapf're Kämpenschar:
Denn lohnen will er jetzt dem Helde,
Der güld'nen Preises würdig war!

Schon manchem prangt der Ehre Zeichen
Auf tapf'rer Brust von Königs Hand:
„Und sollt' ich Dir es nimmer reichen,
Den ich vor allen würdig fand?“

„Wohl mag auch ich den Preis verdienen,
Doch sind's nicht andre eher wert?
Gestatte, König, dass ich ihnen
Den Lohn entbiet', der schmückt und ehrt.“

Der König nickt; — hin tritt er wacker,
Wo Mann an Mann im Blute ruht,
Dem nächsten dort auf blut'gem Acker
Ziert er die Brust für Todesmut.

„All, denen Schwert und Schuss versaget
Den Sieg, ehr ich in diesem hier;
Ein jeder hat gleich mir gewaget,
Geopfert aber mehr als wir.“

Entblössten Hauptes steht in Sinnen
Der König und der Kämpen Reih'n,
Und Thränen ihrem Aug' entrinnen,
Die sie den toten Brüdern weih'n.